

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 grudnia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił B. B. (1) prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczony udowodnił ponad 25 - letni staż sumaryczny (organ rentowy uznał wnioskodawcy staż sumaryczny w wymiarze 28 lat 2 miesięcy i 13 dni) ale nie wykazał 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (organ rentowy uznał wnioskodawcy staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 5 lat 8 miesięcy i 18 dni) w następujących okresach:

- od 26 czerwca 1972 r. do 20 października 1975 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym.
- od 29 października 1975 r. do 13 października 1977 r. – służba wojskowa.
- od 12 listopada 1977 r. do 18 kwietnia 1978 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uznał do pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze okresu zatrudnienia od 19 kwietnia 1978 r. do 26 czerwca 1993 roku w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym, gdyż w przedłożonym świadectwie pracy w szczególnych warunkach wskazano stanowisko pracy „instruktor praktycznej nauki zawodu betoniarka – zbrojarza” , a w powołanym zarządzeniu nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 stycznia 1983 r. wykaz A, dział V, poz.4 pkt 1 widnieje stanowisko „zbrojarz”, a w pkt 3 „betoniarz”.

W dniu 12 stycznia 2016 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie B. B. (1) od ww. decyzji, w którym wniósł o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. Odwołujący wskazał, że w okresie od 26 czerwca 1972 r. do 31 lipca 1993 r. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym i w tym czasie w ramach obowiązków pracowniczych zajmował się wykonywaniem prac zbrojarskich i betoniarskich. Jednocześnie od dnia 19 kwietnia 1978 r. w ramach świadczenia ww. obowiązków sprawował funkcję instruktora praktycznej nauki zawodu betoniarka – zbrojarza. B. B. (1) zaznaczył, że wykonywanie tej funkcji nie wiązało się dla niego z uzyskaniem jakichkolwiek przywilejów wynikających z K. Nauczyciela, a obowiązki te łączył z wykonywaniem obowiązków zbrojarza – betoniarka. Wnioskodawca pracując jako betoniarka – zbrojarz w dotychczasowym zakresie obowiązków jednocześnie szkolił praktycznie młodzież wykonując razem z grupą uczniów prace zbrojarskie i betoniarskie na budowach osiedli : (...), (...), (...) oraz Szkół Podstawowych nr (...) oraz 9. B. B. (1) podniósł, że jako instruktor wykonywał prace zbrojarskie i betoniarskie szczególnie sumiennie, gdyż uważał, że prawidłowe przeprowadzenie szkolenia polegało na pokazaniu uczniom prawidłowo wykonanego zadania.

W odpowiedzi na odwołanie która wpłynęła do tutejszego Sądu w dniu 3 lutego 2016 r. organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony B. B. (1) urodził się (...)

W dniu 4 grudnia 2015 r. B. B. (1) złożył wniosek o emeryturę, po którego rozpatrzeniu wydano zaskarżoną decyzję. (wniosek k.1-8 odwrót plik II akt ZUS, decyzja k.21-21 odwrót plik II akt ZUS)

B. B. (1) nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczność bezsporna)

Wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku udokumentował ponad 25 lat ogólnego stażu pracy (28 lat 2 miesiące i 13 dni).

(okoliczność bezsporna)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia w wymiarze 5 lat 8 miesięcy i 18 dni. Organ rentowy uznał B. B. (1) za pracę w szczególnych warunkach następujące okresy:

- od 26 czerwca 1972 r. do 20 października 1975 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym,
- od 29 października 1975 r. do 13 października 1977 r. – służba wojskowa,
- od 12 listopada 1977 r. do 18 kwietnia 1978 r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym.

(decyzja k.21-21 odwrót plik II akt ZUS)

W okresie od dnia 1 września 1970 r. do 31 lipca 1993 r. B. B. (1) był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym z siedzibą w K. i podczas tego zatrudnienia w okresie od 21 października 1975 r. do 13 października 1977 r. odbywał służbę wojskową, a w okresie od 15 grudnia 1989 r. do 17 stycznia 1991 r. korzystał z urlopu bezpłatnego.

(okoliczność bezsporna)

Zakład pracy wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach, podając, że B. B. (1) pracował w szczególnych warunkach od 26 czerwca 1972 r. do 20 października 1975 r. oraz od 14 października 1977 r. do 18 kwietnia 1978 r. wykonując prace betoniarskie i zbrojarzkie. W odniesieniu do okresu pracy wnioskodawcy od 19 kwietnia 1978 r. do 26 czerwca 1993 r. zakład pracy wskazał, że wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązki pracownicze na stanowisku betoniarza – zbrojarza instruktora praktycznej nauki zawodu wymienionym w wykazie A dziale V pozycji 4 punkcie 3 oraz 1 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i P.M.B. z dnia 1 stycznia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa i P.M.B. , w których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty.

(świadectwo pracy k.14 plik II akt ZUS)

W trakcie zatrudnienia w ww. zakładzie pracy pracodawca powierzał wnioskodawcy następujące obowiązki:

- od 1 września 1970 r. ucznia w zawodzie betoniarza – zbrojarza.
- od 26 czerwca 1972 r. betoniarza – zbrojarza.
- od 12 listopada 1977 r. betoniarza – zbrojarza.
- od 19 kwietnia 1978 r. instruktora (...).
- od 1 stycznia 1987 r. instruktora – brygadzysty brygady uczniów.
- od 18 stycznia 1991 r. instruktora w zawodzie betoniarza – zbrojarza.

(dokumentacja osobowa wnioskodawcy k.17)

Do obowiązków brygadzysty brygady uczniów należało :

- kierowanie grupą pracowników oraz umiejętne organizowanie i wykonywanie robót zleconych przez kierownika lub majstra, szczególnie z wymogami prawa budowlanego,
- oszczędna gospodarka nad powierzonymi materiałami z zachowaniem odpowiednich przepisów technologicznych i receptur,
- bezpieczne wykonywanie robót (zgodnie z przepisami BHP),
- otaczanie szczególną troską i opieką pracowników młodych (absolwentów) wchodzących w skład brygady – łącznie z przekazaniem im swoich umiejętności dla pogłębienia praktycznej nauki zawodu.

(zakres obowiązków brygadzysty w dokumentacji osobowej wnioskodawcy k.17)

B. B. (1) pracował jako instruktor praktycznej nauki zawodu od 19 kwietnia 1978 roku przy czym wykonywał jednocześnie prace betoniarsko-zbrojarskie polegające na układaniu betonu czy też jego zbrojeniu. Wnioskodawca był brygadystą dwóch brygad uczniów przyzakładowej szkoły zawodowej (w skład każdej z brygad wchodziło od 10 do 15 uczniów), a obowiązki instruktora sprawował przez 5 dni w tygodniu (w soboty pracujące uczniowie nie pracowali, a wnioskodawca zajmował się wówczas pracami zbrojarskimi i betoniarskimi).

B. B. (1) rozpoczynał pracę o godzinie 7 rano zgłaszając się do swojego majstra, który zlecał mu, zgodnie z rysunkami technicznymi, wykonanie określonych czynności. Po otrzymaniu dyspozycji wnioskodawca udawał się z grupą uczniów na teren budowy i tam po przekazaniu wyjaśnień (np. co do sposobu wykonania zbrojeń) wspólnie z nimi, wykonywał prace zbrojarskie, betoniarskie bądź przygotowujące do tych czynności.

Do zadań wykonywanych przez podległe wnioskodawcy brygady należało m.in. wykonanie wykopów, układanie łąw fundamentowych pod budynki mieszkalne, a także montaż zbrojenia. Po wykonaniu powyższych czynności majster odbierał prace i wydawał zgodę na zalanie zbrojenia betonem (który był przewożony na budowę w formie gotowej mieszanki). Zimą, praca brygady uczniów sprowadzała się do wykonywania posadzek w budynkach mieszkalnych bądź piwnicach. Wnioskodawca cały czas pracował z uczniami, wydawał im polecenia, uczył ich konkretnego zawodu, a także korygował ich błędy.

(zeznania świadka K. S. k.26 oraz zeznania wnioskodawcy k.34 w zw. z k.24)

Praktyki zawodowe trwały w wymiarze 6 (w przypadku klasy pierwszej) bądź 8 godzin dziennie (w przypadku klasy drugiej) i w tym czasie wnioskodawca musiał być stale obecny przy wykonywanych przez nich czynnościach. Praca wnioskodawcy różniła się od pracy innych zbrojarzy, gdyż wykonywał on dodatkowe obowiązki i z tego tytułu otrzymywał wyższe wynagrodzenie niż zbrojarze.

W całym okresie wykonywania obowiązków instruktora wnioskodawca prowadził dziennik praktycznej nauki zawodu, w którym wystawiał poszczególnym uczniom oceny ze szczegółowym ich uzasadnieniem. W związku z wykonywaniem obowiązków instruktora wnioskodawca pozostawał w stałym kontakcie z kierownikiem szkoły zawodowej. W okresie wakacji (uczniowie odbywali praktyki wakacyjne w wymiarze 1 miesiąca) oraz podczas ferii wnioskodawca pozostawał do dyspozycji przełożonego.

(zeznania wnioskodawcy k.34 w zw. z k.24)

Uczniowie klas pierwszych pracowali przez 2 dni w tygodniu, a uczniowie klas drugich przez 3 dni w tygodniu. Szkoła organizowała praktyki w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym, ponieważ uczniowie i instruktorzy wykonywali pracę na rzecz (...) Przedsiębiorstwa Budowlanego w K.. Instruktorzy pracowali na rzecz ww. przedsiębiorstwa i mieli dodatkowe zadanie prowadzić prace w zawodach. Uczniowie wykonywali czynności na ocenę, a instruktorzy uczestniczyli w posiedzeniach rad pedagogicznych. Praca uczniów była płatna, a instruktorzy otrzymywali dodatek wypłacany przez przedsiębiorstwo. Wszystkie budowy na terenie K. w zakresie fundamentów były wykonywane przez

uczniów przyzakładowej szkoły zawodowej. Praktyki odbywały się zgodnie z planem, założeniami programowymi, a także z wykazem prac młodocianych. Po zakończeniu praktyk wnioskodawca pozostawał do dyspozycji zakładu pracy.

(zeznania świadka H. G. k.33 odwrót)

Obowiązki pracownicze wnioskodawcy sprowadzały się do nadzorowania (w tym do sprawdzania listy obecności) pracy uczniów zasadniczej szkoły zawodowej i przygotowywania ich do egzaminu końcowego w zawodzie betoniarza – zbrojarza. B. B. (1) pracował wspólnie z uczniami wyjaśniając im jak wykonywać określone czynności (np. co do sposobu wykonania wiązania zbrojenia, sprawdzenia jego wykonania). Wnioskodawca zajmował się przede wszystkim betonowaniem i nie miał wydzielone własnego stanowiska pracy. W przypadku uczniów pierwszej klasy szkoły zawodowej praktyczna nauka zawodu odbywała się w wymiarze 6 godzin dziennie, a w przypadku uczniów starszych klas dzienny wymiar praktycznej nauki zawodu mógł przekraczać 6 godzin.

(zeznania świadka J. P. k.25)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych dowodów zarówno w postaci dokumentacji osobowej ze spornego okresu zatrudnienia ubezpieczonego jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań ubezpieczonego oraz zeznań świadków: J. P., K. S. oraz H. G..

Wskazać należy, że zarówno zeznający w sprawie świadkowie jak i wnioskodawca byli zgodni co do kwestii, że w spornym okresie obowiązki B. B. (1) sprowadzały się do praktycznej nauki zawodu betoniarza – zbrojarza uczniów przyzakładowej szkoły zawodowej oraz do wykonywania czynności betoniarza zbrojarza. Z powyższych zeznań wynika jednak, że obowiązki instruktora nauki zawodu jak i betoniarza - zbrojarza były wykonywane przez wnioskodawcę niemal jednocześnie i w ocenie Sądu nie sposób stwierdzić, aby każda z tych czynności była przez niego wykonywana stale i w pełnym wymiarze. Z tych powodów nie sposób przyjąć, iż świadectwo wykonywania przez wnioskodawcę prac w szczególnych warunkach w zakresie w jakim odnosi się do okresu od 19 kwietnia 1978 r. do 26 czerwca 1993 r. było w pełni wiarygodne.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.884) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art.184 ust.2 ww. ustawy, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 roku, emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prawo do emerytury na podstawie art.184 ww. ustawy przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Definicja ustawowa „pracy w szczególnych warunkach” została zawarta w art.32 ust.2 ww. ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie z tym przepisem, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stosownie do treści art.32 ust.4 ww. ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust.1 rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie którym osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art.32 ust.4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz.43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01, OSNAP 2002/10/243 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09, Lex nr 559949). Pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze), aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Zgodnie z treścią §3 i 4 ww. rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W wykazie tym do pracy w szczególnych warunkach zostały zaliczone prace zbrojarskie i betoniarskie (Dział V dotyczący prac wykonywanych w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych punkt 4).

Stanowiska na których praca jest wykonywana w szczególnych warunkach zostały sprecyzowane w załączniku nr 1 do Zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministerstwo Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury lub renty (Dz. Urz. MB z dnia 6 grudnia 1983 r.). W dziale V punkcie 4 podpunkcie 1 wymieniono stanowisko zbrojarza, w podpunkcie 3 wymieniono stanowisko betoniarza Wykaz ten stanowi - jako, że ma charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający ogólne pojęcia istniejące w rozporządzeniu Rady Ministrów - swego rodzaju wskazówkę, dowód, że takie a nie inne czynności były przez pracownika istotnie wykonywane w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2008 roku, I UK 192/07, Lex nr 447272).

Prawo do emerytury przewidziane w art.184 w związku z art.32 ustawy emerytalnej ma charakter wyjątkowy, jest odstępstwem od ogólnej reguły dotyczącej warunków przechodzenia na emeryturę, a zatem właściwe przepisy muszą być wykładane w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca, prowadząca w konsekwencji do wypaczenia idei, że emerytura w wieku wcześniejszym jest wynikiem pracy w obciążających dla zdrowia warunkach. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. Istotnym warunkiem przyznania świadczenia z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych

warunkach jest stwierdzenie w ramach pełnego wymiaru czasu pracy oddziaływania szkodliwych warunków na organizm pracownika. R. legis instytucji przewidzianej w art.32 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni.

Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl §2 ust.2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Regulacja §2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków (uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85, Lex 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 roku III UZP 6/84, Lex 14625; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, Lex 48778). Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, II UKN 440/97, Lex 34199). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłączane jest, stosownie do treści art.473§1 k.p.c., zastosowanie przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i przesłuchania stron (art.246 i 247 k.p.c.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest wykazywanie wszelkimi dowodami okoliczności od których zależą uprawnienia do świadczeń, z ubezpieczenia społecznego, także gdy z dokumentów wynika co innego. W orzecznictwie (wyroki Sądów Apelacyjnych: w S. z dnia 20 września 2012 roku, III AUa 374/12 Lex 1223476, w Ł. z dnia 3 kwietnia 2013 roku, III AUa 1267/12 - Lex 1312036, w B. z dnia 17 kwietnia 2013 roku, III AUa 10430/12 - Lex 1314677) przyjmuje się, że „dowód tylko z zeznań świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie może przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, zwłaszcza, gdy fakty wynikające z zeznań świadków nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji pracowniczej. Inaczej mówiąc moc dowodowa zeznań świadków, jest tak niska, że dowody z zeznań świadków nie spełniają wymogu dowodów pewnych, jednoznacznych i precyzyjnych. Z tej zatem przyczyny na takich dowodach nie można oprzeć orzeczenia pozytywnego dla strony.” W tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków czy ubezpieczonego, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach.

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, sygn. II UKN 598/00, Lex nr 79840, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 roku sygn. I PK 194/08, Lex nr 653420). Nie jest natomiast dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stale wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r. sygn. II UK 306/07 Lex 528599).

Należy również wskazać, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych normą §2 ww. rozporządzenia stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Samo jednakże posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych organu rentowego nie wiąże i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art.32 ustawy o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki może być więc weryfikowany pod kątem prawdziwości wskazanych w nim faktów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 roku sygn. III AUa 3113/08, Lex nr 552003; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 listopada 2006 roku sygn. III AUa 466/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2007, Nr 3, poz. 8; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 września 2008 roku sygn. III AUa 795/08, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2008, Nr 4, str. 60).

Postępowanie w niniejszej sprawie sprowadziło się do rozstrzygnięcia czy okres pracy ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym z siedzibą w K. od 19 kwietnia 1978 r. do 26 czerwca 1993 r. (za wyjątkiem korzystania przez niego z urlopu bezpłatnego od 15 grudnia 1989 r. do 17 stycznia 1991 r.) był okresem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Wskazać należy, że dla oceny czy ubezpieczony pracował w szczególnych warunkach ma znaczenie rodzaj powierzanej mu pracy.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, że ubezpieczony w spornym okresie wykonywał zarówno pracę instruktora praktycznej nauki zawodu w stosunku do brygady uczniów pracujących pod jego kierunkiem jak i zajmował się wykonywaniem prac zbrojarsko – betoniarskich wspólnie z nimi. O ile praca instruktora sprowadzała się do wydawania wskazówek, wyjaśniania w jaki sposób wykonać poszczególne elementy zbrojenia czy też jak przeprowadzić betonowanie, nadzorowania pracy uczniów pod kątem prawidłowości jej wykonania, a także do wystawiania ocen, o tyle prace zbrojarsko – betoniarskie wnioskodawca wykonywał bądź to wspólnie z podległymi mu uczniami bądź też zajmował się nimi w czasie poza godzinami praktyk lub w okresie przerw w nauce w szkole. Takie ustalenia sprawiają, iż niemożliwym jest przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał prace zbrojarsko – betoniarskie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W ocenie Sądu nie ulega również wątpliwości, że wnioskodawca przeprowadzał kontrolę co do wykonywanych przez uczniów obowiązków, ale jego pracy nie sposób zaliczyć jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych wymienionej w dziale XIV poz. 24 (tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie) wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Podkreślić bowiem należy, że kontrola zadań wykonywanych przez uczniów stanowiła jedynie pewien zakres jego czynności, a co istotne jego uczniowie nie pracowali w pełnym wymiarze czasu pracy tj. 8 godzin dziennie i tym samym już z tego powodu zadań kontrolnych nie mógł wykonywać w takim wymiarze czasu pracy.

W odniesieniu zaś do kwalifikacji pracy instruktora praktycznej nauki zawodu jako pracy w szczególnym charakterze Sąd pragnie podkreślić, że poprzedzająca obecną regulację ustawa z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz. U. Nr 16, poz. 114 z późn. zm.) nie obejmowała instruktorów praktycznej nauki zawodu (art. 1). Według tej ustawy uprawnienia miał tylko ten nauczyciel praktycznej nauki zawodu, który był pracownikiem szkoły i tygodniowy obowiązkowy wymiar zajęć dydaktycznych dla tych nauczycieli wynosił 28 godzin (art. 32 ust. 1). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 1973 r., I PR 152/73 (OSNCP 1974/3/53) stwierdził, że pracownik zakładu pracy, któremu powierzono obowiązki instruktora lub starszego instruktora praktycznej nauki zawodu nie podlegał Kartie praw i obowiązków nauczyciela. Także z chwilą wejścia w życie obecnej ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. nr 3, poz. 19) nie od razu miała ona zastosowanie do instruktorów praktycznej nauki zawodu, a okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu mógł być uznany za okres pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 88 ustawy Karta Nauczyciela dopiero od dnia 1 września 1988 r. to jest od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261 z późn. zm.). Rozporządzenie stosowało się do tych instruktorów praktycznej nauki zawodu, dla których praca dydaktyczno-

wychowawcza stanowiła podstawowe zajęcie, przy czym wymiar nauki zawodu ustalony był na 22 godziny tygodniowo w ramach obowiązującego ich czasu pracy (rozporządzenie to utraciło moc 6 kwietnia 2000 r. jak i sama delegacja z art. 5 Karty Nauczyciela).

Sąd podziela stanowisko zaprezentowane przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie z dnia 7 października 2014 r. (sygn. akt III AUa 51/14) zgodnie z którym nie każda praca dydaktyczna i nie w jakimkolwiek zatrudnieniu jest okresem pracy nauczycielskiej. Obowiązuje tu zasada, że to ustawa określa warunki, wymagania kwalifikacyjne i miejsce pracy, które pozwalają na pozytywną kwalifikację okresu pracy jako pracy w szczególnym charakterze i w konsekwencji samego prawa do emerytury. Zgodnie z przepisem art.88 ust.1 i art.86 w związku z art.91b ust.2a Karty Nauczyciela praca instruktora praktycznej nauki zawodu jest równoważna z pracą nauczyciela (to jest w szczególnym charakterze zaliczanym do stażu do nauczycielskiej emerytury) tylko w okresie, gdy ustawa ta w zakresie tego uprawnienia została na nich rozciągnięta. Instruktorzy praktycznej nauki zawodu niezatrudniani przez szkoły jako nauczyciele nie podlegali ustawie z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela i ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Dopiero przepisy tej drugiej ustawy w określonym zakresie mogły być na nich rozciągnięte i - jak wyżej wskazano - stało się to dopiero 1 września 1988 r. na podstawie rozporządzenia z dnia 10 sierpnia 1988 r.. Zgodnie z tym rozporządzeniem praca dydaktyczno-wychowawcza dla pracowników pełniących funkcje instruktorów praktycznej nauki zawodu musiała stanowić podstawowe zajęcie, wynika to już tylko z literalnego brzmienia § 1 pkt 1 lit. a. Tak samo, gdy chodzi o przepis art. 91b ust. 1 Karty Nauczyciela, choć tu nie może być mowy o błędnej wykładni, gdyż przepis jest jasny, ale idzie o pytanie o stosowanie go do instruktorów praktycznej nauki zawodu w związku z art. 1 ust. 2 pkt 4 i art. 88 ust. 1 ustawy. Odpowiedź wynika tu z przepisu art. 1 ust. 2 pkt 4, który wyraźnie wymaga, aby instruktorzy praktycznej nauki zawodu wykonywali pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu, czyli 22 godziny tygodniowo. Rozporządzenie stosowało się do tych instruktorów praktycznej nauki zawodu, dla których praca dydaktyczno-wychowawcza stanowiła podstawowe zajęcie.

Reasumując , skoro wnioskodawca wykonywał obowiązki instruktora praktycznej nauki zawodu niejako obok obowiązków betoniarz – zbrojarza to nie stanowiły one jego podstawowego obowiązku pracowniczego i praca ta nie może być zaliczona mu jako praca w szczególnym charakterze.

Na marginesie Sąd pragnie zaznaczyć, że nawet gdyby przyjąć, że wnioskodawca jako instruktor wykonywał pracę w szczególnym charakterze (oczywiście jedynie po 31 sierpnia 1988 r.) to okresów pracy w szczególnych warunkach nie można sumować z okresami pracy w szczególnym charakterze dla potrzeb ustalenia okresu co najmniej 15 lat (w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) wymaganych przy ubieganiu się o emeryturę w wieku obniżonym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2005 r., II UZP 10/05, OSNP 2006/1-2/21).

Reasumując, z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż ubezpieczony nie spełnia wszystkich warunków do przyznania prawa do emerytury określonych w art.184 ust.1 ww. ustawy. Wprawdzie ubezpieczony skończył 60 lat, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, wykazał staż pracy na dzień 1 stycznia 1999 roku ponad 25 lat, jednak nie wykazał, że do 1 stycznia 1999 roku pracował co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych.

Wobec powyższego podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie.

(S.B.)

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawcy z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.

16.11.2016 r.